



GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE GELİR DAĞILIMINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER*

 Duygu ÇELİK^a

 Kemal ERKİŞİ^b

Özet

Gelir dağılımında yaşanan adaletsizlikler ve bunlara etki eden faktörler pek çok araştırmacı tarafından incelenmiş olsa da, enflasyonun gelir dağılımı üzerinde yarattığı etki hala tartışılmalı konulardan biri olmuştur. Bu nedenle bu çalışmada enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır. Temel değişken enflasyon olmakla birlikte, başka ilave değişkenler de araştırmaya eklenmiştir. Bu eklenen değişkenler ekonomik büyüme, işsizlik, dış ticaret, kamu harcamaları ve nüfustur. Çalışmaya 19 gelişmekte olan ülke dahil edilmiştir. Bu ülkeler dünya bankası sınıflandırmalarında üst-orta ve alt-orta gelir grubunda yer alan ülkelere seçilmiştir. Analiz, ülkelerin 1990-2017 yılları arasındaki verileri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre gelişmekte olan bu ülke grubunda enflasyon oranlarındaki bir birimlik artış, gelir dağılımı adaletsizliğini belirlemede kullanılan Gini Katsayısını 0.0000076 arttırmaktadır. Yani gelişmiş ülkelerdeki enflasyon artışı gelir dağılımı adaletini bozmaktadır. Çalışmaya eklenen diğer değişkenlerin etkilerine bakıldığında ise; ekonomik büyümeyi temsil eden kişi başı milli gelirdeki bir birimlik artış, Gini katsayısını 0.0000044 azaltmaktadır. Yani gelir dağılımı adaletini iyileştirmektedir. Kamu harcamalarındaki bir birimlik artış Gini Katsayısını 0.020 arttırmaktadır. Yani gelir dağılımı adaletini bozmaktadır. Buna ilaveten işsizlik oranları, ticari açıklık ve nüfus artış hızının gelir eşitsizliği üzerine anlamlı bir etkisi bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelir dağılımı, Enflasyon, Gelişmekte olan ülkeler



FACTORS AFFECTING INCOME DISTRIBUTION IN DEVELOPING COUNTRIES

Abstract

Although the inequalities in income distribution and the factors affecting them have been examined by many researchers, the effect of inflation on income distribution has still been one of the controversial issues. For this reason, in this study, the effect of inflation on income distribution was tried to be investigated. While the main variable is inflation, other additional variables have been added to the research. These added variables are economic growth, unemployment, foreign trade, public expenditures and population. 19 developing countries were included in the study. These countries were selected from the countries in the upper-middle and lower-

* Bu makale, yazarlığını Duygu ÇELİK'in, danışmanlığını Kemal ERKİŞİ'nin yaptığı "Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkisi:1990-2017" isimli doktora tezinden üretilmiştir.

^a Öğr. Gör. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık, dcelik@gelisim.edu.tr

^b Doç. Dr., Antalya Bilim Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ekonomi Bölümü, kemal.erkisi@antalya.edu.tr
Makale Geliş Tarihi: 20.01.2022, Makale Kabul Tarihi: 15.03.2022

middle income groups in the World Bank classifications. The analysis was carried out using the data of the countries between 1990 and 2017. According to the results of the study, a unit increase in inflation rates in this developing country group increases the Gini Coefficient used in determining income distribution injustice by 0.0000076. In other words, the increase in inflation in developed countries disrupts the justice of income distribution. Considering the effects of other variables added to the study; a unit increase in per capita income, which represents economic growth, reduces the Gini coefficient by 0.0000044. In other words, it improves the income distribution justice. A unit increase in public expenditures increases the Gini Coefficient by 0.020. In other words, it distorts the income distribution justice. In addition, unemployment rates, trade openness and population growth rate did not have a significant effect on income inequality.

Keywords: Income distribution, Inflation, Developing countries



Giriş

Toplumlar tarihleri boyunca ekonomik anlamda gelişmek, büyümek ve refah seviyelerini arttırmak için çeşitli yöntemler ve politikalar denemişlerdir. Toplumların zenginliklerini arttırmak en önemli konulardan biri olagelmıştır. Zenginliklerini arttırmak isteyen toplumlar tarih boyunca öncelikle tarım sektörüne yönelmiş, sonralarında sanayi üretimi ile zenginliğini arttırmaya çalışmış, daha sonrasında ise hizmet sektörü önem kazanmaya başlamıştır. Tüm dünyada ve ülkelerde geçmişten bu yana ekonomik büyüme ile zenginlik de beraberinde gelmiştir. Ülkeler için temel noktalardan biri gelir düzeylerini ve zenginliklerini arttırmak olsa da, bu süreçler beraberinde bir başka makroekonomik problemi doğurmuştur. Gelir dağılımında yaşanan adaletsizlikler zamanla ortaya çıkan bir makroekonomik problem olup, günümüzde ister gelişmiş ülke olsun isterse de gelişmekte olan ülke olsun pek çok ülkenin temel odak noktasından biri haline dönüşmüştür.

Gelir dağılımı adaletsizliği problemi üzerine hala çalışılan önemli konulardan biridir. Bu problemi çözebilmek için öncelikle gelir dağılımı adaletsizliklerine neden olan faktörlerin iyi bir şekilde araştırılması ve bu faktörlerin gelir dağılımı üzerinde ne düzeyde etkisinin olduğu tespit edilmelidir. Bu nedenle bu çalışmada gelir dağılımına neden olan faktörler incelenmeye çalışılmıştır. Makroekonomik olgulardan olan enflasyon çalışmanın temel değişkenini oluşturmaktadır. Öncelikle enflasyonun gelir dağılımı üzerinde ne türlü bir etkiye neden olduğu araştırılmaya çalışılmıştır. Fakat bilindiği üzere gelir dağılımı adaletsizliklerine etki eden tek faktör enflasyon değildir. Enflasyona ilaveten pek çok faktör gelir dağılımını olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Bu nedenle çalışmaya gelir dağılımına etki edebilecek diğer faktörler arasında yer alan ekonomik büyüme, işsizlik, ticari açıklık, nihai kamu harcamaları ve nüfus da ayrıca eklenmiş ve bunların da gelir dağılımı adaleti üzerindeki etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

Gelir dağılımı ölçmede pek çok yöntem kullanılabilir. Fakat çalışmada gelir dağılımı eşitsizliğini belirlemede sıklıkla tercih edilen Gini Katsayısı kullanılmıştır. Gini Katsayısının tercih edilme nedeni modelde yer alan 19 ülkeye ait ve 1990-2017 yılları arasındaki veriye ulaşılabilmesinin daha mümkün olmasıdır. Seçilen 19 ülke ve tercih edilen dönem aralığına ait verilere ulaşmada yaşanan kısıtlılıklar diğer daha az tercih edilen yöntemlerin kullanılmamasına neden olmuştur. Modelde yer alan ülkeler ise Belarus, Bolivya, Brezilya, Dominik, Ekvador, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan,

Honduras, Kolombiya, Kosta Rika, Malezya, Meksika, Paraguay, Peru, Rusya, Tayland, Türkiye ve Ukrayna olarak ifade edilebilir.

A. Gelir Dağılımını Etkileyen Faktörler

Gelirin adaletsiz dağılımı ülkelerin temel sorunlarından bir tanesidir. Ülkelerin gelir dağılımlarının adaletsiz bir şekilde dağılmasına neden olan pek çok faktör bulunmaktadır. Gelir dağılımı adaletsizliklerini çözebilmek için öncelikle bu soruna neden olan faktörleri ve ne yönde etki ettiğini tespit etmek gereklidir.

Gelir dağılımını bozan faktörlerden ilk enflasyondur. Enflasyon faktörünün özelliği yüksek düzeylerde seyretmesi durumunda gelir dağılımını olumsuz etkilemesidir. İktisat bilminde enflasyon çok yükseldiğinde makroekonomik göstergeleri bozucu etki yaratmaktadır. Fakat makul enflasyon oranları gelir dağılımı adaletsizliğine neden olmamaktadır. Aksine makul enflasyonun ekonomik büyümeyi teşvik edeceği, gelir düzeylerinin artmasına neden olacağı iktisat bilminde genel kabul görmüş bir kanıdır (Gülmez & Altıntaş, 2015, s. 33).

Diğer bir faktör ekonomik büyümedir. Gelir dağılımı ile ekonomik büyüme arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Ekonomik büyüme yaşandığında gelir artışı emek yani işgücü lehine artarsa gelir dağılımı adaletini iyileştireceği görüşü hâkimken, ekonomik büyüme sonucunda yaşanan gelir artışı sermaye yani gelir düzeyi yüksek olan kesim lehine artarsa gelir dağılımı adaleti daha da bozabilmektedir (Özdemir, 2019b, s. 265).

Gelir dağılımını etkileyen bir diğer faktör işsizlik oranlarıdır. İşsizlik arttığında iktisadi aktörler gelir kaybı yaşarlar. İşsizlik uzun süreli olursa gelir dağılımı adaletinin daha da bozulmasına neden olabilmektedir (Emek, 2020, s. 52).

Gelir dağılımı ile ticari açıklık arasında da önemli bir ilişki vardır. İktisat bilimine göre dış ticaret arttığında bu durum ekonomik büyümeyi de teşvik etmektedir. Ekonomik büyüme sonucunda da yoksulluk oranları azalabilmekte, gelir adaletsizlikleri giderilebilmektedir. Yani ticari açıklık arttığında gelir eşitsizlikleri de azalabilir. Fakat bu görüşün yanı sıra dış ticaretten gelir düzeyi yüksek olan kesimlerin daha fazla kazanç elde ettiğini, gelir düzeyi düşük olan kesimlerin aynı düzeyde gelir elde edemediği yönünde görüşler de bulunmaktadır. Buna göre ticari açıklık gelir eşitsizliklerini de arttırabilmektedir (Aradhyula vd., 2007, ss. 2-3).

Kamu harcamaları, gelir dağılımını etkileyen bir diğer faktördür. Kamu harcaması gelir düzeyi düşük olan kesim üzerine daha etkili sonuçlar sağlıyorsa, yani düşük gelir grubuna yönelik kamu harcaması yapılıyorsa bu durum gelir eşitsizliklerini azaltmaktadır. Fakat kamunun uyguladığı politikalar gelir düzeyi yüksek kesim lehine ise, bu durum gelir eşitsizliklerini daha da arttırabilmektedir (Darvas, 2020, s. 2).

Gelir dağılımı ve nüfus arasında da önemli bir ilişki vardır. İktisat bilminde nüfus artışının özellikle de gıda üretimi ve tüketimi konusunda gelir eşitsizliklerini arttırabileceği görüşü bulunurken, bunun yanı sıra nüfus artışı ile birlikte gelen pek çok yenilik ve inovasyonun gelir dağılımını daha eşit hale getireceğini ifade eden görüşler de bulunmaktadır (Emek, 2020, s. 55).

B. Literatür Taraması

Enflasyonun gelir dağılımına olan etkisini ölçen araştırmalar Tablo 1'deki gibidir:

Tablo 1. Literatür Taraması

| Yazar/lar | Yayın Yılı | Ülke/ler | Dönem Aralığı | Sonuç |
|--------------------------|------------|---|---------------|---|
| Muhibbullah & Das | 2019 | Bangladeş | 1990 ile 2015 | Enflasyon düzeyi %1 düzeyinde artış gösterdiğinde, gelir eşitsizliği de %4.99 oranında artış göstermektedir. |
| Li & Zou | 2002 | 46 ülke | 1950 ile 1992 | Enflasyon gelir dağılımını kötüleştirmektedir. Zengin kesimin gelirden daha fazla pay almasına neden olmaktadır |
| Thalassinos vd | 2012 | 13 Avrupa ülkesi | 2000 ile 2009 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyonun gelir eşitsizliği üzerinde pozitif bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. |
| Monnin | 2014 | 10 OECD ülkesi | 1971 ile 2010 | Çalışmada enflasyon ile gelir eşitsizliği arasında U şeklinde ilişki bulunmuştur. Yani düşük enflasyon oranları yüksek gelir eşitsizliği ile ilişkilidir. Enflasyon oranları arttıkça eşitsizlik azalmaktadır. Bu azalma enflasyon oranı %13 civarlarına ulaştığında minimum düzeye gelmektedir. Daha sonra ise tekrardan artış göstermektedir. |
| Siami - Namini, & Hudson | 2019 | 24 gelişmiş ülke ve 66 gelişmekte olan ülke | 1990 ile 2014 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile gelir eşitsizliği arasındaki doğrusal olmayan ilişki enflasyon arttıkça gelir eşitsizliğinin azaldığını doğrulamaktadır. Gelir eşitsizliği minimum düzeye ulaştıktan sonra tekrardan artış göstermektedir. |
| Deyshappriya | 2017 | 33 Asya ülkesi | 1990-2013 | Enflasyonun Asya ülkelerinde gelir eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. |
| Ali | 2014 | Pakistan | 1972 ile 2007 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyonun yüksek düzeylerde seyretmesi yoksulluk düzeylerini ve gelir eşitsizliklerini arttırmaktadır. |
| N'Yilimon | 2015 | 46 gelişmekte olan ülke | 2000 ile 2012 | Enflasyon ile gelir eşitsizliği arasında doğrusal bir ilişki olmadığı ve enflasyonun gelir eşitsizliği üzerinde önemli ve pozitif bir etkisi olduğu anlaşılmıştır. |
| Muarer & Yesin | 2004 | 48 ülke | 1980 ile 2000 | Çalışmanın sonucunda ise gözlenen enflasyonun bir kısmı yüksek gelir eşitsizliği ile ilişkilendirilebilmektedir. Bununla birlikte daha yüksek enflasyon gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirmektedir. |
| Yue | 2011 | Kore | 1980 ile 2002 | Enflasyon ile gelir dağılımı arasında uzun dönemli eş bütünlük bir ilişki gözlenmemiştir |
| Chisti vd | 2015 | BRICS ülkeleri | 1999 ile 2011 | Çalışmalarının sonucunda Hindistan, Brezilya ve Güney Afrika'da bağımlı değişken olan enflasyonun bağımsız değişken olan kişi başı gelir üzerinde istatistiksel olarak bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. Fakat Çin ve Rusya'da bunun tersi bir durum olduğu kanaatine varılmıştır. Buna dayanarak enflasyon değişikliklerinin kesin olarak kişi başı geliri etkilediği söylenememektedir. |
| Khattak | 2014 | Pakistan | 1980 ile 2002 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile gelir dağılımı arasında uzun dönemli bir ilişki bulunmaktadır. Bununla birlikte gelir eşitsizliği enflasyondan pozitif yönde etkilenmesine rağmen Kuznets hipotezinin Pakistan için geçerli olduğu sonucuna varılmıştır. |
| Georgiou | 2010 | Batı Avrupa ülkeleri | 1995 ile 2006 | Çalışmanın sonucunda enflasyonun gelir dağılımı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı fakat bu etkinin doğrusal olmadığı anlaşılmıştır. Enflasyon düşük seviyelerde iken yükselmeye başladığında gelir dağılımını daha hızlı bir şekilde |

| | | | | |
|-------------------|-------|-------------------------------------|---------------|---|
| | | | | kötüleştirmektedir. Enflasyon hiperenflasyon durumunda iken yükselmeye başladığında ise bu kötüleşme daha düşük düzeydedir. |
| Gülmez & Altıntaş | 2015 | Türkiye | 1981 ile 2011 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile gelir dağılımı arasında uzun ve kısa dönemde nedensellik ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte bu çalışmada enflasyonun gelir eşitsizliğini azalttığı görülmektedir. |
| Kalaycı & Öztürk | 2018 | Türkiye | 1980 ile 2013 | Çalışmanın sonucunda gelir eşitsizliği ile enflasyon arasında uzun vadeli bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kullandıkları diğer değişkenleri de göz önüne aldıklarında gelir eşitsizliğini en fazla etkileyen değişkenin enflasyon olduğu sonucuna varmışlardır. |
| Galli & Hoeven | 2001 | ABD ve 15 OECD ülkesi | 1966 ile 1999 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile eşitsizlik arasında U şeklinde uzun dönemli bir ilişki bulunmaktadır. ABD'deki enflasyon oranı %6 iken eşitsizlik minimum düzeye düşmektedir. Bu oran OECD ülkelerinde ise %15 civarındadır. |
| Albanesi | 2007 | 51 gelişmekte olan ülke | 1966 ile 1990 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ve eşitsizlik arasında doğrusal olmayan bir ilişki bulunmaktadır. İlişkinin eğimi arttıkça gelir eşitsizliği de artmaktadır. |
| Law & Soon | 2020 | 65 gelişmiş ve gelişmekte olan ülke | 1987 ile 2014 | Çalışmanın sonucuna göre enflasyon oranında bir artış gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirir. |
| Bratoeva-Manoleva | 2017 | Bulgaristan | 1990 ile 2015 | Çalışmanın sonucuna göre Bulgaristan'daki gelir eşitsizliğini belirleyen makroekonomik etkenler arasında enflasyon da istatistiksel olarak önemli ölçüde yer almaktadır. |
| Keskin | 2017 | 105 ülke | 2001-2011 | Çalışmanın sonucuna göre gelişmiş ülkelerde ekonomik büyüme gelir dağılımı adaletini sağlarken, gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyüme gelir dağılımı adaletsizliğini arttırmaktadır. |
| Takım vd. | 2020 | Türkiye | 1980-2017 | Ekonomik Büyüme ve gelir dağılımı arasında kısa dönemde negatif, uzun dönemde pozitif bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. |
| Özdemir | 2019a | 97 ülke | 1991-2014 | Çalışmada finansallaşma ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre finansallaşma gelir eşitsizliğini arttırmaktadır. |

C. Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde 19 gelişmekte olan ülkeye uygulanan ampirik analizin değişkenlerine, verilerine ve bunlara ait açıklamalara yer verilmiştir.

1. Çalışmada Yer Alan Ülkeler

Çalışmada yer alan ülkeler Dünya Bankasının yaptığı sınıflandırmalar içerisinde üst-orta ve alt-orta gruplarda yer alan ve genel olarak gelişmekte olan ülkeler olarak ifade edilen ülkelere olmaktadır. Dünya Bankasının yapmış olduğu üst-orta ve alt-orta gelir düzeyinde yer alan ülkelerin tümü seçilen döneme ait veri kısıtlılıkları nedeniyle analize dâhil edilmemişlerdir. Bu grup içerisinde 19 adet ülke seçilerek 1990 ile 2017 yılları arasındaki verileri üzerinden analiz yapılmıştır. Bu ülkelerin isimleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2’de Dünya Bankasının üst orta ve alt orta gelirli ülkeler kategorilerden seçilerek analize dâhil edilmiş ülkelerin listesi yer almaktadır.

Tablo 2. Çalışmada Yer Alan Ülke Listesi

| | | |
|--------------|------------|---------|
| Belarus | Hindistan | Peru |
| Bolivya | Honduras | Rusya |
| Brezilya | Kolombiya | Tayland |
| Dominik | Kosta Rika | Türkiye |
| Ekvador | Malezya | Ukrayna |
| Endonezya | Meksika | |
| Güney Afrika | Paraguay | |

2. Modelde Kullanılan Değişkenlerin Açıklamaları

Çalışmada yer alan bağımlı ve bağımsız değişkenler ve bu değişkenlere yönelik açıklamalar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Modelde Kullanılan Değişkenler ve Açıklamaları

| | | |
|------------------------|------|---|
| Gini Katsayısı | GINI | GINI Katsayısı gelir dağılımı eşitsizlikleri ifade eden ve çalışmalarda en fazla tercih edilen göstergedir. Gelir dağılımının bireyler ve hane halkı arasındaki eşit dağılımdan ne ölçüde saptığını ifade etmektedir. 0 ile 100 arasında yer alır. 0 tam eşitliği ifade ederken, 100 tam eşitsiz bir durumu simgeler. |
| Enflasyon Oranı | ENF | Enflasyon göstergesi, GDP deflatörü, yıllık yüzdelik artış olarak alınmıştır. GDP deflatörünün yıllık büyüme oranı ile ölçülen bir enflasyon türüdür. |
| Kişi Başı GSYH | GEL | Satın alma gücü paritesine dayalı kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla oranı alınmıştır. Veriler sabit 2017 uluslararası dolar cinsindedir. |
| İşsizlik Oranı | ISS | Toplam iş gücüne oranlanmış işsizlik oranlar ele alınmıştır. Modellenmiş Uluslararası Çalışma Örgütünü tahminleri kullanılmıştır. |
| Ticari Açıklık | TIC | Mal ve hizmet ihracatının ve ithalatının Gayri Safi Yurtiçi Hasilaya oranı ele alınmıştır. |
| Nihai Kamu Harcamaları | KAMU | Kamunun tüm mal ve hizmet alımı için yaptığı harcamaları ifade etmektedir. Ulusal savunma ve güvenlik harcamalarının çoğunu da içerirken, askeri harcamalar kapsam dışıdır. Veriler sabit 2010 ABD doları cinsindedir. |
| Nüfus | NUF | Yıllık ülkelerin nüfus artışı oranını ifade etmektedir. |

Kaynak: World Development Indicators Database, 2021, Dünya Bankası, Veriler, www.databank.worldbank.org, Erişim Tarihi: 10.05.2021

Tablo 3’te çalışmanın ampirik kısmında kullanılan değişkenler, bunların kısaltmaları ve Dünya Bankasındaki açıklamaları yer almaktadır.

D. Bulgular

Bu çalışmada 19 adet üst-orta ve alt-orta gelir grubu olarak ifade edilen gelişmekte olan ülkelerin 1990 ile 2017 yılları arasındaki verileri kullanılarak temel değişken olan enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Enflasyona ilaveten eklenen diğer değişkenlerin gelir eşitsizliği üzerine olabilecek potansiyel etkileri de ayrıca tespit edilmeye çalışılmıştır. Dünya Bankasının üst-orta ve alt-orta gelir grubunda yer alan bütün ülkeleri veri kısıtlılığı nedeniyle analize dâhil edilmemiş olup, sağlıklı bir analiz yapılabilmesi amacıyla seçilen dönem aralığında ve seçilen değişkenlerde veri problemi minimum olan veya hiç olmayan ülkeler tercih edilmiştir.

1. Model Oluşturulması

Gelişmekte olan ülkeler için oluşturulan model aşağıdaki gibidir;

$$GINI_{it} = \alpha_0 + \beta_1 ENF_{it} + \beta_2 GEL_{it} + \beta_3 ISS_{it} + \beta_4 TIC_{it} + \beta_5 KAMU_{it} + \beta_6 NUF_{it} + \mu_i + \lambda_t + \epsilon_{it}$$

$$i = 1 \dots 19$$

$$t = 1990-2017$$

Modelde bağımlı değişken gelir eşitsizliğini ifade eden GINI katsayısıdır. GINI katsayısını açıklayan temel değişken ise enflasyon oranı (ENF) olarak modelde yer almaktadır. Modelde yer alan diğer kontrol değişkenler ise sırasıyla kişi başı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GEL), işsizlik oranı (ISS), ticari açıklık (TIC) ve nüfus (NUF)'tur.

2. Birimler Arası Korelasyon Ve Homojenlik Testleri

Tablo 4'te 19 gelişmekte olan ülke için Breusch Pagan (1980) LM birimler arası korelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Çalışmada T yani zaman boyutu, N yani ülke sayısından daha fazla olduğu için Breusch Pagan (1980) LM birimler arası korelasyon testi uygun olmaktadır. Testin temel hipotezi;

H_0 : Birimler arası korelasyon yoktur.

H_1 : Birimler arası korelasyon vardır.

şeklinde kurgulanmıştır. Buna ilaveten homojenlik testleri de kullanılacak olan yöntemleri belirlemeden önce yapılması gereken testler arasında yer almaktadır. Panel veride birimler arasında birim kök ilişkisi bulunmuyorsa birinci kuşak tercih edilirken, eğer birim kök testlerinde birim kök ilişkisi tespit ediliyorsa ikinci kuşak testler tercih edilmektedir. Homojenlik testlerinin sonuçlarına göre birinci ve ikinci kuşaklar içerisindeki testlerden birinci grupta olanlar veya ikinci grupta olanlar tercih edilir. Homojenlik testlerinin sonucuna göre eğer seriler homojen çıkarsa birinci grupta yer alan testlerin kullanılması uygun olur iken, eğer seriler heterojen çıkarsa ikinci grupta yer alan testlerin tercih edilmesi gerekecektir. Çalışmada homojenlik testleri arasında yer alan ve STATA programında da uygulaması bulunan Swamy S homojenlik testine yer verilmiştir. Homojenlik testinin temel hipotezi;

H_0 : Parametreler sabittir, birimden birime değişmemektedir.

H_1 : Parametreler sabit değildir, birimden birime değişmektedir.

şeklinde kurgulanmıştır (Yerdelen Tatoğlu, 2018b, s. 318). Bütün bunlara göre yapılan birimler arası korelasyon ve homojenlik testinin sonuçları Tablo 4'teki gibidir;

Tablo 4. Birimler Arası Korelasyon ve Homojenlik Testi

| | | |
|---------------------------|-----------------------|-------------------------------|
| Birimler Arası Korelasyon | Breush Pagan LM testi | LM:244 (Prob=0.0002) |
| Homojenlik Testleri | Swamy S testi | Chi2:1127.14 (Prob=0.0000) |

Tablo 4'te yer alan testlerin sonucuna göre, birimler arası korelasyon testi olan Breush Pagan LM testinin temel hipotezinde kalıntıların birimler arası korelasyonlu olmadığı ifade edilmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere prob değeri kritik değerden küçüktür. Buna göre H₀ hipotezi reddedilir. H₁ hipotezi reddedilememektedir. Yani birimler arasında korelasyon olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Swamy S homojenlik testinin sonuçları incelendiğinde ise orada da H₀ hipotezinin reddedildiği, H₁ hipotezinin reddedilemediği görülmektedir. Yani parametreler birimden birime değişmektedir. Heterojen olarak ifade edilebilirler.

3. Uygun Gecikme Uzunluğu Seçimi Testi

Panel zaman serisi analizlerinde modellerin tahmininden önce yapılması gereken testlerden biri de uygun gecikme uzunluğu testleridir. Bunun için yapılan testlerden biri de Hansen J testidir. Çalışmada da bu test tercih edilmiştir. Hansen J testinin temel hipotezi "Aşırı tanımlama kısıtlamaları geçelidir" şeklinde kurgulanmıştır. Bir başka ifade ile belirtmek gerekirse "kullanılan araç değişkenler hata terimi ile korelasyonsuzdur" veya "araç değişkenler dışsaldır" şeklinde de ifade edilebilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018b, s. 137).

Tablo 5. Hansen J Uygun Gecikme Uzunluğu Seçimi Testi

| Lag | Hansen J Testi | | | | | |
|-----|----------------|----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| | CD | J | J pvalue | MBIC | MAIC | MQIC |
| 1 | 0.9982393 | 79.57749 | 0.9342303 | -498.1877 | -120.4225 | -271.222 |
| 2 | 0.9992123 | 33.5944 | 0.9999907 | -399.7295 | -116.4056 | -229.5052 |
| 3 | 0.9493952 | 19.39216 | 0.9999711 | -269.4905 | -80.60784 | -156.0076 |
| 4 | -1938.727 | 12.37905 | 0.9832425 | -132.0623 | -37.62096 | -75.32082 |

Tablo 5'te uygun gecikme uzunluğunu belirlemek için kullanılan Hansen J testi sonuçları yer almaktadır. Çıktıda dört gecikme için hesaplanan sonuçlar yer almaktadır. Gecikmeler çıktıda "lag" olarak görünmektedir. Hansen J istatistiği çıktı J olarak görünmektedir. J pvalue olarak görünen ise olasılık değeridir. Çıktıda ayrıca Hansen J istatistiğine dayanan Bayesyen Bilgi Kriteri (MBIC), Akaike Bilgi Kriteri (MAIC) ve Hannan Quinn Bilgi Kriteri (MMQIC) yer almaktadır (Yerdelen Tatoğlu, 2018b, s. 138). Sonuçlara göre J pvalue değerleri incelendiğinde tüm gecikmeler için H₀ hipotezi reddedilememektedir. Yani tüm gecikmeler için aşırı tanımlama kısıtlamaları geçerlidir. J değerinin en yüksek değere 1. gecikmede ulaşmaktadır. Bayesyen Bilgi Kriteri (MBIC), Akaike Bilgi Kriteri (MAIC) ve Hannan Quinn Bilgi Kriteri (MMQIC) ise en düşük değere 1. gecikmede ulaşmaktadır. Bunlara göre uygun gecikme uzunluğu 1'dir.

4. Durağanlık (Birim Kök) Testleri

Panel zaman serisi uygulamalarında birimler arası korelasyonun varlığı tespit edildiğinde çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testi kalıtlar arasındaki korelasyonu dikkate aldığı için kullanılması uygun olan bir testtir. Sürecin tümünü kapsamaktadır. Ayrıca çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testi $N < T$ olması koşulu bulunan bir testtir. Yani çalışmadaki ülke sayısı (19), zaman boyutundan (28) küçük olduğu için kullanılması uygun bir testtir. Çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testinin temel hipotezi panelin 19 zaman serisinin tümünün $I(1)$ olduğunu ifade etmektedir. (Yerdelen Tatoğlu, 2018b, ss. 79-80).

Tablo 6. Çok Değişkenli Genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) Testi

| Değişkenler | Lags | MADF | Approx 5% CV |
|-------------|------|----------|--------------|
| GINI | | 182.484 | |
| ENF | | 3.86e+07 | |
| GEL | | 656.967 | |
| ISS | 1 | 122.701 | 28.894 |
| TIC | | 314.974 | |
| KAMU | | 677.767 | |
| NUF | | 2.68e+05 | |

Daha önceki testlerde uygun gecikme uzunluğu 1 olarak bulunmuştur. Bu nedenle birim kök analizi testi uygulanırken gecikme uzunluğu 1 olarak alınmıştır. Tablo 6'da çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testinin sonuçları incelendiğinde tabloda test sonuçları MADF olarak görülebilmekte, % 5 kritik değeri (Approx 5% CV) yer almaktadır. Buna göre tüm değişkenler için H_0 hipotezi reddedilmektedir. Hepsinde MADF değeri %5'lik kritik değerden büyüktür. Yani %95 güven düzeyinde seriler durağandır.

5. Tahminci Seçimine Yardımcı Olacak F, LM Ve LR Testleri

19 gelişmekte olan yani üst-orta ve alt orta gelirli ülkenin yer aldığı, 1990 ile 2017 yılları arasındaki verilerin kullanıldığı veri setinde yapısal önsel testlerden biri de F, LM ve LR testleridir. Bu testler modelin birim etkilerini ve zaman etkilerini sınamaktadır. Testlerin sonucuna göre modelin birim ve/veya zaman etkisi içerip içermediği sonucuna ulaşılmaktadır. Yani verimlerin birimden birime farklılık gösterip göstermediği ve/veya verilerin zamandan zamana farklılık gösterip göstermediği sınanmaktadır. (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 295). Birim etkiyi ölçmek için yapılan bu testlerin temel hipotezi;

H_0 : Birim etki yoktur.

H_1 : Birim etki vardır.

olarak ifade edilmiştir. Zaman etkiyi ölçmek için yapılan bu testlerin temel hipotezi ise;

H_0 : Zaman etki yoktur.

H_1 : Zaman etki vardır

olarak ifade edilmiştir (Yerdelen Tatoğlu, 2020, s. 168).

Tablo 7’de yer alan sonuçlar içerisinde ilk olarak F testi sonuçları incelendiğinde birim etkiler açısından da zaman etkiler açısından da H_0 hipotezi reddedilmiştir. Yani F testi sonuçlarına göre model hem birim etki hem de zaman etkilerini içermektedir. Prob değerleri kritik değerden küçüktür.

Tablo 7. F, LM, LR Testi

| | Birim Etki | Zaman Etki |
|---------------------|--------------------------|-----------------------|
| F test istatistiği | 17.60 (Prob=0.0000) | 84.63 (Prob=0.000) |
| LM test istatistiği | 3293.65 (Prob=0.0000) | 0.00 (Prob=1.0000) |
| LR test istatistiği | 705.05 (Prob=0.0000) | 1.25 (Prob=0.1316) |

LM testinin sonuçları incelendiğinde ise birim etki açısından H_0 hipotezi reddedilmiştir. Prob değeri eşik değerden küçüktür. Yani model birim etkileri içermektedir. Fakat tablo zaman etkiler açısından farklı sonuçlar göstermektedir. Burada H_0 hipotezi reddedilememektedir. Yani LM testi sonucuna göre model zaman etkileri içermemektedir. Zaman etkisi yoktur.

Son olarak LR sonuçlarına bakıldığında birim etki açısından H_0 hipotezi reddedilmiştir. Prob değeri eşik değerden küçüktür. Yani model birim etkileri içermektedir. Fakat tablo zaman etkiler açısından farklı sonuçlar göstermektedir. Burada H_0 hipotezi reddedilememektedir. Yani zaman etki içermemektedir. Sonuç olarak 19 gelişmekte olan ülke için kurulan modelin tüm testlere göre birim etkiye sahip olduğu görülmektedir. Fakat F testine göre model zaman etkiye zaman etkiye sahipken, LM ve LR testine göre modelde zaman etkiler bulunmamaktadır. Sonuç olarak bir değerlendirme yapıldığında modelin birim etkilere sahip olduğu ifade etmek mümkündür.

6. Dirençli Hausman Testi

Model tahminleri yapılırken modeller içerisinde rassal yani tesadüfi etkiler modelinin mi daha uygun olacağını yoksa sabit etkiler modelinin mi daha uygun olacağını belirlemek için Hausman testi yapılmalıdır. Testin temel hipotezi;

H_0 : Parametreler arasındaki fark sistematik değildir. (Rassal (tesadüfi) etkiler modeli uygundur)

H_1 : Parametreler arasındaki fark sistematiktir. (Sabit etkiler modeli uygundur)

şeklinde ifade edilebilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018a, s. 184).

Tablo 8’de, 19 adet gelişmekte olan yani üst-orta ve alt-orta gelirli ülke grubu için 1990 ile 2017 yılları arasında verilerini kapsayan veri seti ile Dirençli Hausman testi yapılmıştır. Testin sonucu Tablo 8’de yer almaktadır. Testin sonucuna göre H_0 hipotezi reddedilememektedir. Yani rassal (tesadüfi) etkiler modeli uygun bulunmuştur.

Tablo 8. Dirençli Hausman Testi

Dirençli Hausman Testi

| | |
|---------------------|-----------------------|
| rH test istatistiği | 0.17 (Prob=0.9999) |
|---------------------|-----------------------|

7. Çoklu Doğrusal Bağlantı ve Normal Dağılım Testleri

Modellerde bağımsız değişkenler kendi aralarında ilişkili olduğu durumlarda çoklu doğrusal bağlantı problemleri ortaya çıkabilmektedir. Modellerde çoklu doğrusal bağlantı konusunda bazı önsel göstergeler olabilmektedir. Örneğin modele R2 büyük olabilir. Ayrıca F testi de anlamlı çıkabilir. Fakat bütün bunlara ilaveten t testleri anlamsız çıkıyorsa, bu durum çoklu doğrusal bağlantının ön bir göstergesi olabilmektedir. Bununla birlikte şunu belirtmekte de fayda vardır. Bazı modellerde çoklu doğrusal bağlantı olmasına rağmen, şiddeti de oldukça güçlü olmasına rağmen ön belirti vermeyebilmektedir. Bu nedenle kesin olarak çoklu doğrusal bağlantı problemini ortaya koyabilmekte için diğer kriterlere de bakılmalıdır. Çalışmada en küçük kareler tahmincisi ile çoklu doğrusal bağlantının ön belirtisi olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Varyans Büyütme Faktörü (VİF) ile de sonuçlar desteklenmiştir. Ayrıca gelişmekte olan ülkeler grubu için kalıntıların normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için normal dağılım testi de uygulanmıştır (Yerdelen Tatoğlu, 2020, ss. 113-115).

Tablo 9. Çoklu Doğrusal Bağlantı ve Normal Dağılım Testleri

| Çoklu Doğrusal Bağlantı | | |
|-------------------------------|------------------------|-------------|
| En küçük kareler tahmincisi | R2=0.4851, Prob: 0.000 | |
| Varyans büyütme faktörü (VİF) | Mean VIF=1.26 | |
| Normal Dağılım Testi | | |
| Joint test | Chi2=5.75 | Prob=0.0563 |

Tablo 9'da testlerin sonucuna göre en küçük kareler tahmincisinin verdiği önsel sonuçlara göre F testi anlamlıdır. R2 değeri 0,50'den küçük olduğunda çoklu doğrusal bağlantı bulunmamaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda testteki R2, 0.48 ile çoklu doğrusal bağlantı olmadığını ifade etmektedir. Ortalama Varyans Büyütme Faktörü (mean VIF) ise 0 ile 5 aralığında yer alırsa çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığı söylenebilmektedir. Testin ortalama VİF sonucu ise 1.26 olarak bulunmuştur. Yani genel olarak çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığı söylenebilmektedir. Normal dağılım testi klasik genişletilmiş Jarque-Bera normallik testine dayanmaktadır. Buna göre kalıntılar (e) normal dağılmaktadır.

8. Otokorelasyon, Değişen Varyans / Heteroskedasite ve Birimler Arası Korelasyon Testleri

Model tahmininde temel varsayımlarda herhangi bir sapma olup olmadığını belirlemek amacıyla bir takım testler yapılmaktadır. Bu testler Otokorelasyon testleri, Değişen Varyans / Heteroskedasite testleri ve Birimler Arası Korelasyon Testleridir. Bu testlerin hipotezleri aşağıdaki gibidir (Emek, 2020, s. 120);

Otokorelasyon için:

H₀: Otokorelasyon yoktur.

H₁: Otokorelasyon vardır.

Değişen varyans/heteroskedasite için:

H₀: Birimlerin varyansı eşittir.

H₁: Birimlerin varyansı eşittir değildir.

Birimler arası korelasyon için;

H₀: Birimler arası korelasyon yoktur.

H₁: Birimler arası korelasyon vardır.

Tablo 10. Otokorelasyon, Değişen Varyans / Heteroskedasite ve Birimler Arası Korelasyon Testi

| Temel Varsayım Testleri | | |
|-----------------------------------|---------------------------------|--|
| Otokorelasyon | Durbin- Watson | 0.4042 |
| | Baltagi-Wu, LBI | 0.5540 |
| | ALM | 56.32 (Prob=0.0000) |
| | LM | 3349.97 (Prob=0.0000) |
| Değişen Varyans / Heteroskedasite | Levene, Brown ve Forsythe Testi | W0:10.2754895, (Prob=0.0000) W50:7.7074411, (Prob=0.0000) W10:9.7236363, (Prob=0.0000) |
| Birimler Arası Korelasyon | Breush Pagan LM testi | LM:244 (Prob=0.0002) |

Tablo 10'da öncelikle otokorelasyon testleri yer almaktadır. İlk olarak Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin-Watson testi ve Baltagi-Wu'nun yerel en iyi değişmez testleri otokorelasyonun varlığını sınamak için kullanılmıştır. Her iki değer de kritik değer olan 2'den küçüktür. H₀ reddedilmiştir. Yani bu testler göre tesadüfi etkiler modelinde birinci dereceden otokorelasyon olduğunu ifade etmek mümkündür. Yine tesadüfi etkiler modelinde otokorelasyonun varlığı Lagrange Çarpanı (LM) ve Genişletilmiş Lagrange Çarpanı (ALM) testleri ile de ayrıca sınanmıştır. Her iki testin sonucuna göre otokorelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Değişen varyans / heteroskedasite sorunun tespiti için Levene, Brown ve Forsythe Testi uygulanmıştır. H₀ hipotezi reddedilmektedir. Yani değişen varyans / heteroskedasite sorunu vardır.

Birimler arası korelasyonu tespit etmek için ise Breush Pagan LM testi kullanılmıştır. Breush Pagan LM testinin temel hipotezinde kalıntıların birimler arası korelasyonlu olmadığı ifade edilmektedir. Tablo 10'da da görüleceği üzere prob değeri kritik değerden küçüktür. Buna göre H₀ hipotezi reddedilir. H₁ hipotezi reddedilememektedir. Yani birimler arasında korelasyon olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Bu durumda yapılan testlere göre 19 gelişmekte olan ülkeyi içeren, 1990-2017 yılları arasındaki veri setini kapsayan analiz için üç varsayımdan da sapma söz konusudur. Bu üç sapmanın da varlığı durumunda kullanılması daha uygun olan Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılacaktır.

9. Driscoll-Kraay Model Tahmin Sonuçları

Gelişmekte olan yani üst-orta ve alt-orta gelir grubunda yer alan 19 ülke için 1990 ile 2017 yılları arasındaki veri seti ile Driscoll-Kraay standart hatalı tesadüfi etkiler tahmincisine göre model tahmini yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 11'de yer almaktadır.

Tahmin sonuçlarına göre enflasyonun ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki anlamlı çıkmıştır. Enflasyonun ve gelir eşitsizliği üzerine pozitif yönde bir etkisi bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülke grubunda, enflasyon oranlarındaki 1 birimlik bir artış Gini katsayısını 0.0000076 arttırmaktadır. Buradan yola çıkarak gelişmekte olan ülkelerde enflasyon oranında meydana gelen bir artışın gelir eşitsizliğini arttırdığı görülebilmektedir. Yani olumsuz bir etkide bulunmaktadır. Literatürde bu yönde bulguları destekleyen araştırmalar bulunmaktadır.

Tablo 11. Discroll Kray Test sonucu

| GINI | Katsayılar | t istatistiği | p > t |
|------------------|----------------------|---------------|--------|
| ENF | 0.0007625 | 3.04 | 0.005 |
| GEL | - 0.000449 | -7.40 | 0.000 |
| ISS | 0.1087322 | 1.27 | 0.215 |
| TIC | -0.0226016 | -1.64 | 0.112 |
| KAMU | 2.03e-11 | 3.56 | 0.001 |
| NUF | 1.275955 | 1.20 | 0.241 |
| Sabit Katsayılar | 48.89286 | 15.32 | 0.000 |
| F istatistiği | 109.34 (Prob>0.0000) | | |
| R2 | 0.1535 | | |
| Gözlem Sayısı | 532 | | |

Diğer açıklayıcı değişkenler incelendiğinde ise kişi başı GSYH'nın, gelir eşitsizliği üzerine etkisi negatif katsayıdır. Yani kişi başı GSYH'daki 1 birimlik bir artış Gini katsayısını 0.0000044 azaltmaktadır. Kişi başı GSYH'da meydana gelen bir artış gelir eşitsizliğini olumlu etkilemektedir. Kişi başı gelirdeki artış, gelir eşitsizliğini azaltmaktadır.

Nihai kamu harcamalarının gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi pozitif katsayıdır. Nihai kamu harcamalarındaki 1 birimlik bir artış Gini Katsayısını 0.020 arttırmaktadır. Yani nihai kamu harcamalarındaki artış, gelir eşitsizliğini olumsuz etkilemektedir. İşsizlik oranları, ticari açıklık ve nüfus artış hızının gelir eşitsizliği üzerine anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. F testi anlamlıdır. R2 ise %15 civarındadır.

Elde edilen bu bulgulara göre;

$$GINI_{it} = 48.89 + 0.00076ENF_{it} - 0.00044GEL_{it} + 2.03KAMU_{it}$$

olacak şekilde anlamlı olan değişkenlerden aşağıdaki gibi nihai bir model oluşturulabilmektedir.

Sonuç

Dünyada tüm ülkelerin temel hedefleri arasında gelirlerini ve beraberinde de refah seviyelerini arttırmak yer almaktadır. Fakat dünyadaki ülkelerin tarihten bu yana gelirleri artarken, gelirin eşitsiz dağılımı görülebilmekte ve bu aşamada gelir eşitsizliği en temel problemlerden biri olagelmıştır. Ülkelerin gelişmişlik düzeyine göre de gelir dağılımı adaletsizliği konusu farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışmada gelir dağılımını etkileyen faktörler ve bu faktörlerin gelir dağılımı adaletsizliğini ne yönde ve ne kadar etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada enflasyon temel değişken olarak ele alınarak gelir dağılımı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Enflasyona ilaveten ekonomik büyüme, işsizlik, ticari

açıklık, nihai kamu harcamaları ve nüfus da farklı değişkenler olarak eklenmiş ve bu değişkenlerin de etkileri incelenmiştir.

Çalışmada 19 adet gelişmekte olan ülkenin 1990 ile 2017 yılları arasındaki verileri, panel veri analizi ile STATA programında analiz edilmiştir. Modele dâhil edilen gelişmekte olan ülkeler arasında ise Belarus, Bolivya, Brezilya, Dominik, Ekvador, Endonezya, Güney Afrika, Hindistan, Honduras, Kolombiya, Kosta Rika, Malezya, Meksika, Paraguay, Peru, Rusya, Tayland, Türkiye ve Ukrayna yer almaktadır. Bunlar içerisinde Bolivya, Hindistan, Honduras ve Ukrayna, Dünya Bankası sıralamalarında alt-orta gelir grubunda yer alırken, diğerleri üst-orta gelir grubunda yer almaktadır.

Modelde ilk olarak birimler arası korelasyon olup olmadığını tespit etmek için Breush Pagan LM testi ile homojenliği test etmek için Swamy S testi yapılmıştır. Buna göre çalışılan ülke grubunda birimler arası korelasyon bulunmaktadır. Homojenlik testine göre verilerin heterojen olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Uygun gecikme uzunluğu 1 olarak bulunurken, birim ve zaman etkileri ölçen F, LM, ve LR testi sonuçlarına göre birim etkilerin varlığı tespit edilmiştir. Model kurgulamasında Dirençli Hausman testi uygulanmış ve bu testin sonucuna göre tesadüfi(rassal) etkiler modelinin uygun olduğuna karar verilmiştir. Modelde ayrıca çoklu doğrusal bağlantı olmayıp, kalıntılar da normal dağılmaktadır. Modelde varsayımdan temel sapmalar bulunduğu için bu sapmalara karşı dirençli olan Driscoll-Kraay tahmincisi tercih edilmiştir.

Çalışmanın sonucuna göre gelişmekte olan ülke grubunda işsizlik oranları, ticari açıklık ve nüfus artış hızı anlamsız olarak tespit edilirken, temel değişken olan enflasyon oranı, ayrıca kişi başı GSYH ve nihai kamu harcamalarının anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde enflasyon oranlarındaki 1 birimlik bir artış Gini katsayısını 0.0000076 arttırmaktadır. Yani enflasyon, gelir dağılımı üzerinde bozucu bir etki yapmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde kişi başı GSYH'daki 1 birimlik bir artış Gini katsayısını 0.0000044 azaltmaktadır. Kişi başı gelir arttıkça gelir dağılımı adaletsizlikleri azalmaktadır. Kişi başı gelir artışının olumlu etkisi bulunmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde nihai kamu harcamalarındaki 1 birimlik bir artış Gini Katsayısını 0.020 arttırmaktadır. Nihai kamu harcamalarının gelir dağılımı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Ulaşılan bulgular literatür ile uyumludur. İktisadi anlamda enflasyon gelir dağılımını bozucu etki yarattığı teorik arka planda yer almaktadır. Fakat burada önemli olan husus enflasyon oranlarının düzeyidir. İktisat bilimi yüksek enflasyonun ekonomik göstergeler açısından olumsuz sonuçları olabileceğini ifade ederken, düşük enflasyon oranlarının, piyasalar için olumlu olabileceği iktisat biliminde yer almaktadır. Bu nedenle enflasyonun gelir dağılımı üzerine yarattığı etkiler incelenirken, özellikle de yüksek enflasyonun gelir dağılımını bozduğu sonucunun iktisadi arka planda yer aldığı dikkat alınmıştır.

Çalışmaya konu olan ve gelişmekte olan ülke kategorisinde yer alan ülkelerin enflasyon oranları gelişmiş ülkelere nazaran daha yüksek seviyelerde seyretmektedir. Görülen bu yüksek enflasyon oranları gelir dağılımı adaletini daha da bozmaktadır. Bu nedenle çalışmada da ortaya koyulduğu üzere gelişmekte olan ülkelerde politika yapıcılar gelir dağılımı adaletini daha iyi noktalara taşımak adına enflasyon oranlarını makul düzeylere düşürmeleri gerekmektedir. Bunun için de istikrarlı ve iktisat

biliminin temel kurallarına uygun para ve maliye politikaları uygulamaları önerilmektedir. Kurumların etkin işlemesi ve enflasyon oranlarına olumlu katkılarda bulunulması için şeffaf ve öngörülebilir politikalar bu noktada önem arz etmektedir. Ülke risklerinin yüksek görülmesi dış yatırım açısından olumsuz gelişmelere neden olabilmektedir. Bu nedenle ülke risklerini de düşürücü, dış piyasalara güven verici, serbest piyasa ekonomisine bağlı politikalar üretmek enflasyon oranlarını makul seviyelere çekebilmektedir. Bu tür politikalar para politikalarını uygulayan Merkez Bankaları ve maliye politikalarını uygulayan hükümetler tarafından koordineli ve eş yönlü olmalıdır. Para ve maliye politikaları uyumlu şekilde sürdürülebilirse ve piyasalara güven verilebilirse enflasyon oranları makul düzeylere ulaşabilmekte, buna bağlı olarak da gelir dağılımı eşitsizlikleri giderilebilmektedir.

Etik Kurul İzni

Bu makale, etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Makaleyi önemli ölçüde geliştiren yorumları için Editör ve iki anonim hakeme teşekkür ederiz.



Kaynakça

- Albanesi, S. (2007). Inflation and inequality. *Journal of Monetary Economics*, 54(4), 1088-1114.
- Ali, S. (2014). Inflation, income inequality and economic growth in Pakistan: A cointegration analysis. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 4(1), 33-42.

- Aradhyula, S. V., Rahman, T., & Seenivasan, K. (2007). Impact of international trade on income and income inequality. Agricultural and Applied Economics Association (AAEA) Conferences 2007 Annual Meeting, 29 July-01 August 2007, Selected Paper 175196. Portland. <https://ageconsearch.umn.edu/record/9999>
- Bratoeva-Manoleva, S. (2017). Macroeconomic determinants of income inequality in Bulgaria (No. bep-2017-07). *St Kliment Ohridski University of Sofia, Faculty of Economics and Business Administration/Center for Economic Theories and Policies*, 1.
- Chisti, K. A., Ali, K., & Sangmi, M. U. D. (2015). Impact of inflation on per capita income in emerging economies: Evidence from BRICS nations. *Journal of Empirical Studies*, 2(2), 34-39.
- Darvas, Z. (2020). The economic growth and income distribution implications of public spending and tax decisions. Bruegel Working Paper, October 2020, s. 2.
- Deyshappriya, N. P. R. (2017) Impact of macroeconomic factors on income inequality and income distribution in Asian countries. *ADB Working Paper*, 696, Asian Development Bank Institute (ADB), Tokyo, 12.
- Emek, Ö. F. (2020). Enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin panel veri analizi ile incelenmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Galli, R., & Hoeven, R. (2001). Is inflation bad for income inequality: The importance of the initial rate of inflation. *Employment Paper*, 2001/29.
- Georgiou, M. N. (2010). Income distribution and inflation: An empirical analysis for Western Europe (1995-2006). January 26, 1. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1542696>
- Gülmez, A., & Altıntaş, N. (2015). Türkiye'de ticari açıklık ve enflasyonun gelir dağılımına etkisi: Ekonometrik bir analiz. *Kafkas University, Faculty of Economics and Administrative Sciences Journal*, 6(9), 31-44.
- Kalaycı, S., & Öztürk, A. (2018). Türkiye'de eğitim, işsizlik ve enflasyona dayalı gelir dağılımı adaletsizliği. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12/31, 151-168.
- Keskin, A. (2017). Income distribution and economic growth: A complementary cross country study to the Kuznets Curve. *Afyon Kocatepe University Journal of Social Sciences*, 19(2), 235-250.
- Khattak, D., Muhammad, A., & Iqbal, K. (2014). Determining the relationship between income inequality, economic growth & inflation. *Journal of Social Economics*, 1(3), 104-114.
- Law, C. H., & Soon, S. V. (2020). The impact of inflation on income inequality: the role of institutional quality. *Applied Economics Letters*, 27(21), 1735-1738.
- Li, H., & Zou, H. F. (2002). Inflation, growth, and income distribution: A cross-country study. *Annals of Economics and Finance*, 3(1), 85-101.
- Monnin, P. (2014). Inflation and income inequality in developed economies. *CEP Working Paper Series*, 2014/1, 17-18.
- Muarer, M. R., & Yesin, P. A. (2004). Income inequality and inflation. *Working paper for the conference in Luca*, April, 1-2.

- Muhibbullah, M., & Das, M. R. (2019). The impact of inflation on the income inequality of Bangladesh: A time series analysis. *International Journal of Business and Technopreneurship*, 9(2), 141-150.
- N'Yilimon N. (2015). Income inequality and inflation in developing countries: An empirical investigation. *Economics Bulletin*, 35(4), 2888-2902.
- Özdemir, O. (2019a). Gelir eşitsizliği ve finansallaşma arasındaki ilişkinin panel veri analizi: Farklı gelir grupları üzerine bir uygulama. *Itobiad: İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 2837-2875.
- Özdemir, O. (2019b). Financialization and the labor share of income. *Review of Economic Perspectives – Národohospodářský obzor*, 19(4), 265-306.
- Siame-Namini, S., & Hudson, D. (2019). Inflation and income inequality in developed and developing countries. *Journal of Economic Studies*, 46(3), 611-632.
- Takım, A., Ersungur, M. Ş., Dikmen, A. T., & Aksu, L. E. (2020). Türkiye’de ekonomik büyüme ile gelir dağılımı arasındaki ilişki. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 34(1), 234-248.
- Thalassinos, E., Ugurlu, E., & Muratoglu, Y. (2012). Income inequality and inflation in the EU. *European Research Studies*, 15(1), 127-140.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *İleri panel veri analizi, stata uygulamalı* (4. Baskı). Beta Yayınları.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2018a). *Panel veri ekonometrisi, stata uygulamalı* (4. Baskı). Beta Yayınları.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2018b). *Panel zaman serileri analizi, stata uygulamalı* (2. Baskı). Beta Yayınları.
- Yue, H. Y. (2011). Income inequality, economic growth and inflation: A study on Korea. *International Journal of Economics and Research*, 2(5), 14-21.
- World Development Indicators Database (2021, Mayıs 10). *Dünya Bankası, Veriler*, www.databank.worldbank.org.

